

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Veteris Hominis Per Expensa Quatuor Novissima Metamorphosis, Et Novi Genesis

Stanyhurst, Guillaume

Coloniae, Anno 1702

VD18 1237699X

Caput IX. Deus clarè visus, est tota hominis salus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51849](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51849)

CAPUT IX.

*Deus clarè visus , est tota hominis
salus.*

[a] [Saïas plenus jam cœlesti instin-
ctu , ac Divino atlatu , cùm
vellet prædicando vaticinari & ex-
ponere felicissimam hominis Justi
jam demortui conditionem ; multa,
immò omnia his paucis complexus
est verbis : *Dicite Justo , quoniam be-
nè.* [b] Sub unicâ illâ voculâ Be-
nè , totam comprehendit Beati felici-
tatem ; quasi dicat , si benè est pe-
regrino , dum pervenit in patriam ;
si benè est nautæ , dum subiit por-
tum ; si benè est militi , dum fruatur
pace ; si benè est rei cuicumque , dum
quiescit in centro : dicite Justo , quo-
niam benè ; quia dum Deum videt ,
jam quiescit in centro ; jam factus est

T 4

in

a De Visione Dei. b Isa. 3.

in pace locus ejus ; jam fruitur portu ;
 jam habitat in patria. Deus confir-
 maturus animum Moysis , & indura-
 rurus contra omnes , quæ illi impen-
 debant calamitates, dicit. *Ostendam tibi
 omne bonum*, [a] quasi dicat : Noli a-
 nimo dejici , nec frangaris adverfita-
 te , tibi ipfi consta in ærumnis : sint,
 licet graves , quos exantlas , labores ;
 dura , quæ pateris , incommoda ;
 magna , quæ subis , pericula ; multæ ,
 quas tolleras, molestiæ ; major tamen
 his omnibus erit merces tua : *Osten-
 dam tibi omne bonum*. Tria sunt bo-
 norum genera : honestum , utile ,
 jucundum : hæc omnia bona tibi
 ostendam. Ad hæc , alia sunt ani-
 mi bona : sapientia scilicet , scientia,
 virtutes : alia , corporis pulchritudo,
 fanitas , robur : alia verò externa,
 divitiæ , voluptates , gloria. Hæc o-
 mnia ostendam , cùm Unum bonum
 ostendam : sed quale bonum osten-
 des?

a *Exod: 33.*

des ? Omnis boni bonum , cui nil potest addi. Hic semper bono aliquid additur : dicitur enim bonus homo , bonus ager , bona domus. Quoties dicitur bonum , semper aliquid adjicis : sed bonum simplex , bonum , quò cuncta sunt bona , est Visio Dei. De hac Visione Dei , quæ est ipsa totius Beatitudinis essentia : sine quâ , licet omnia bona adessent , nemo esset Beatus , differemus. Hactenus , quæ de cælo diximus magna , multa , mira , non modò pauca , parva , communia , sed propè nulla censebuntur , si consideremus è folio Dei emicantes radios infinitæ sapientiæ , amorisque immensi , qui sua luce Beati mentem illustrabunt : & torrentes voluptatis inde manantes , quibus animus , & omnis illius affectio obruetur. [a]

Cùm olim Trajanus Imperator in Senatum venisset , vultumque illum suum exhibuisset , pulchritudine & divina moderatione augustum , ac

T 5

Ma-

a Plin. in panegy.

Majestate suspiciendum : communi omnium Senatorum voce acclamatum est : *O nos felices !* Quam se felices exclamabunt Beati omnes, cum Magnus ille Rex Regum amabilem illum vultum suum aperiet : quem prius obvolatum, atque in hac vita per speculum, perque ænigma videbamus, in quo intuendo, & amando, & fruendo, summa & absoluta est felicitas. Ibi tandem aliquando cor illud, quod in mortali hac peregrinatione, *inquietum* semper est, ut agebat sanctus Augustinus, cor quod ad DEUM unum perenni motu ferebatur, suavissimè conquiescit? [a] *Unversa cessant, discurruntque moveri cum venerint sua in locum,* ait Aristoteles. Sic, cum Deus sit boni centrum, & totius Beatitudinis complexio; qui perfectè illum possidet, nil aliud est, cujus desiderio capi, & teneri queat. ibi quiescet appetitus intellectus nostri nec amplius sapere

a *Arist. l. 1. de celo c. 9.*

re quidquam expetet, habebit enim in conspectu suo omnia, quæ sciri possunt. Quiescet hinc cupiditas voluntatis: amabit enim bonum illud, in quo uno, bona sunt omnia: extra quod, nullum bonum reperitur. Ibi appetitus omnis edendi, bibendique satiabitur abundantiam cœlestium epularum? Ibi tres illæ virtutes, Fides, Spes, & Charitas, quibus hanc in vitam potissimum colitur Deus, liberalissimum recipient præmium? Fides, visionem; Spes, possessionem; Charitas imperfecta, ultimam perfectionem. Itaque non mirum, si tot bonis circumfluens anima, quæ toto mundo sic expleri non potuit, ut non longius, latiusque finem immensæ cupiditatis extenderet, jam beatam satietatem experiatur, juxta Davidis vaticinium: *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* [a] Vel, ut vertit Sanctus Hieronymus: *Implebor, pro*

T 6

sa-

a Psal. 16. 15.

satiabor. Illa est gloriosa expletio:
 quæ nil vacuum & inane dimittit, nil,
 quod præterea possit animus appetere,
 & prosequi. Beata saturitas, sine
 nausæ; voluptas, sine fastidio; per-
 ennium voluptatum usus, absque
 mollitiæ; & continua, sine labore, felicitas.
 Quantum ergo necesse est esse illam
 pulchritudinem, quæ sola conspici-
 ta tam Electos omnes reddit felices,
 ut non possint esse feliciores. Sed
 quid mirum est, si tantæ pulchritudinis
 visio Beatos faciat Angelos omnes,
 juxta ac homines; cum beatum reddat
 ipsam etiam Deum, qui non habet aliam
 Beatitudinem, quam ut videat propriam
 suam pulchritudinem, eaque fruatur?
 Ad hujus rei cognitionem, etiam in
 cæca illa gentilitatis caligine, pervenit
 Ethnicus ille Philosophus, imò Philosophorum
 Princeps Aristoteles, hoc inductus argu-
 mento: summum illud bonum, ait, cum
 vitam

vitam habeat, necesse est, in aliqua re se exercent: sed non dormit, cum liberum sit ab omnibus operibus humanis; qualia sunt edere, bibere, & similia: oportet igitur in alio nullo se exercent, quam in contemplatione? An aliquid extra se, cujus contemplatione beatus sit? Nequaquam: nam si tale quid esset; id melius esset, atque nobilius illo: ejus enim visio beatum faceret illud summum Bonum: & per consequens hoc Deus esset, non illud. Rectè igitur concluditur: si exercitium summi Boni sit contemplari, & contemplando beatum esse; nil autem contempletur extra se: sequitur quòd seipsum semper contempletur, & proinde infinitè beatus sit. Qualis igitur erit illa pulchritudo? si intueri illam, & contemplari duntaxat beatum faciat etiam ipsum Deum, impleatque sinum illum immensum, & capacitatem felicitatis infinitæ infinitam?

Qualis erit illa pulchritudo, quam Dominus ille ab æterno contemplatur, & in æternum contemplabitur, sine ullo tædio, vel fatigatione? unde & tantam, tamque inexplicabilem concipit voluptatem, ut quidquid unquam creavit, vel creare possit, nil esse videatur, si cum illa voluptate conferatur. Quomodo natabit homo in hoc tantæ magnitudinis pelago, cum ipsa Dei magnitudo in hoc natare valeat? Ah pulcherrime pulchritudinis Auctor, aperiantur oculi mei, ut videant hanc speciem, & cæteris rebus omnibus claudantur! sint mihi Domine, omnes creaturæ, speculum, in quo te contemplari: imago, in qua te videre: scala, qua ad te ascendere: liber, in quo tuas perfectiones legere possim. Non miror dixisse dæmonem aliquando ex ore obsessi: si totum cælum esset pergamenum, & totum mare atramentum, & omnes stellæ magistri Parisienses, & omnia stramina calami:

hi

hi omnes Magistri, & cæteri nec exprimere scribendo, nec exponere loquendo possent minimum gaudium, quod percipiunt Sancti ex vultu Dei. Itaque in Deo videbitur decor & venustas omnium rerum creatarum & creabilium. Illic videbimus varietatem & pulchritudinem omnium temporum, jucunditatem Veris, claritatem Æstatis, abundantiam Autumni, & Hyemis quietem. Illic sapientia Salomonis, videbitur ignorantia; illic pulchritudo Absolonis, deformitas; illic fortitudo Sampsonis, imbecillitas. Tanta est autem delectatio, quæ percipitur ex visione Dei, ut licet quis omnes omnium Martyrum cruciatus sustinuisset à primo mundi die usque ad extremum, abundè Deus illi satisfaceret, & merita illa omnia compensaret, si se illi videndum exhiberet unico momento. Effugit enim verò omnem intellectum, quanta futura sit delectatio intueri, & intelligere, quo.

quomodo Deus sit invisibilis, omnia videns; immutabilis, omnia mutans; immotus, movens; semper agens, & semper quiescens, colligens, & non egens; omnia portans sine onere, omnia implens sine inclusione. Quomodo, cum sibi met ipsi non dissimilis sit, dissimiliter tamen agat dissimilia? Quomodo, qui ubique semper est, & tamen vix inveniri potest: quem stantem sequimur, & apprehendere non valeamus. Quam lætitiã ergo Beatus non perfundet! Quo gaudio extra se non efferetur? Itaque videre Deum, est præmium vitæ æternæ, gloria spirituum, lætitiã sempiternã, corona decoris, brævium felicitatis, pulchritudo pacis. Ipse præmium, & merces expectationis. *Ero, inquit Moyfi, merces tua magna nimis.* Magnum enim magna decent. Verè tu DEUS magnus es, & merces tua magna nimis. Neque enim magnus es tu, & parva merces tua: sed ut magnus es, ita magna merces

merces tua. Quoniam non aliud es tu, & aliud merces tua. Sed tu ipse magnus nimis: tu ipse magna merces nimis. Tu corona, & Coronator; Tu Promissor, & promissio; Tu remunerator, & munus. Piè de hac visione Laurentius Justinianus: [a] *Divinis splendoribus, & perpetuâ claritate fulgebit rationalis potentia, incomprehensibili lumine, veritate perspicua, serenitate lucidissima, & jucunda visione lustrabitur? Nam secunda Dei verbo, & clara visione ei inhaerens, inscrutabilia secretorum Dei iudicia, & ineffabilia sapientia ipsius arcana, vero percipiet cognitionis intuitu: videbit Deum in seipso; videbit se in Deo, & Deum in se: videbit Deum in creaturis, & creaturas in Deo; sicque ineffabili luce decorabitur; lumine namque gloria circumfusa, Aeternum ab aeterno aeternaliter genitum contuebitur; atque meridiano splendore illustrata, sine differente, vel obnubi-*

lante

a De disciplin. & perfect. monast.

lante medio, Dei essentiam contem-
plabitur. Et paulo post: Ab immensi-
tate decoris, à perennitate gloria, à sua-
vitate spiritus, à liberalitate infusionis,
à continuatione gaudii, ab inhaesione
dilecti totaliter comprehensi, omnes
circumfusi quodam irreverabili intui-
tu, & donati imperturbabili pace,
Dei beatissimam fruuntur essentiam: sicque
totus rationabilis spiritus Dei insigni-
tus Imagine, in suum se transforma-
bit Auctorem; nulla deinceps polluen-
dus labe, nullo timore turbandus: sic
ipse. Verè dixit Augustinus: [a]
Quod Deus preparavit diligentibus se,
fide non capitur, spe non attingitur,
charitate non apprehenditur, desideria
& vota transgreditur; acquiri potest,
estimari non potest. Sed melius celo-
rum gaudia exprimet idem Augusti-
nus, admiranda quadam, quam ipse
describit visione, quam verbis: ip-
sis ejus verbis historiam contexam:

[a] Eâ-

a l. 22. de Civit.

[a] Eâdem die & horâ, quâ obiit Hieronymus, eram Hippone in cellula mea quiescens, avidè cogitans, qualis inesset animis Beatorum gloria, & lætitiarum quantitas; cupiens inde ex hac materia brevem componere tractatum, &c. Chartâ, calamo, pugilarique in manibus susceptis, ut brevem scriberem Epistolam sanctissimo Hieronymo destinandam; ut quidquid ex hoc sentiret, responderet: Cumque jam scribens saturationis exordium, Hieronymo prænotarem; ineffabile subito lumen, nostris invisum temporibus, nostrisque minimè linguis declarandum, cum ineffabili inauditaque omnium odorum fragrantia cellulam, in qua stabam, intravit: quo à me viso, stupore admirationeque commotus, animi & membrorum virtutes repente amisi. Nesciebat enim, quod tunc Dextra mirabilis Dei exaltasset servum suum. Itaque quia talem nunquam oculi mei perspexerant lucem, olfactus

meus

a Epist. 205.

meus odorem non senserat: tam novis,
 tam inauditis miris obstupesceram. In-
 ter hac de luce hac dicens verba, vox
 emicuit: Augustine, quid quæris? pu-
 tasne brevi immittere vasculo mare to-
 tum? brevi pugillo intercludere terra-
 rum orbem? calum firmare, ne usitatas
 exerceat motus? Quæ oculus nullius ho-
 minis videre potuit, tuus videbit? quæ
 auris nulla per sonum hausit, audiet tua?
 quæ cor humanum nullatenus intellexit,
 nec etiam cogitavit, existimas te posse in-
 telligere? Infinita rei, quis erit finis?
 Immensa, quâ mensurâ metieris? Potius
 totum mare in arctissimo claudetur
 vasculo; potius terrarum orbem parvu-
 lus teneret pugillus: potius calum à mo-
 tu continuo desisteret, quàm gaudiorum
 & gloria, quibus Beatorum Anima si-
 ne sine potiuntur, minorem intelligas
 particulam. Impossibilia facere ne co-
 neris. Hic non quæres, quæ non alibi,
 nisi quo tam faciliter properas, inveniri
 possunt. Hoc satage, talia exerce opera,
 ut ea, quæ hic aliquantulum intelligere cu-
 pis,

pis, in aeternum habeas: Hæc de se Augustinus. Cur ad tanta, & tam certò nobis promissa bona; inter tot, quæ nos hîc premunt, mala, mentem non erigimus? Cur Daniele, in Babylone captivum non imitamur? Is [a] ait scriptura, *ingressus est domum suam, & fenestris apertis in canaculo suo contra Jerusalem, tribus temporibus in die flectebat genua sua, & adorabat.* Ipse ergo è tristi Babylonis captivitate eminens salutabat Patriam suam Jerusalem: non aperiebat fenestras, quæ ad Babylonem spectabant; sed quæ ad Jerusalem. Claudite hîc oculos, est Babylonia, nil occurret hîc dignum visu: aperite, ut sursum suspiciatis, ibi est Jerusalem, visio pacis. Habemus in nobismetipsis domum, cujus pars inferior est corpus, superior Anima; binæ illic sunt fenestræ: Intellectus, Voluntas: fertur Intellectus in omne verum, Voluntas in omne bonum: utrumque nusquam verè, ac plenè invenitur, nisi in Jerusalem.

¶ Dan. 6.

Per

Per has geminas fenestras saluta, & respice Jerusalem Patriam tuam. Fili Adam, hæc Patria vestra. Oves Christi, hoc est vestrum ovile, hæc pascua vestra, columbæ seductæ non habentes cor, hic vester nidus, hæc requies vestra. Quid agitis? quò curritis? quid persequimini? Cur tantum bonum vobis tam leviter eripi finitis; Cur non fortiter tanto stipendio dimicatis? Cur celeriter tanto promisso bravio non curritis. Hic tempus certaminis est, illic triumphus. Hic sementem facere, illic metere oportet. Cur uvas colligitis, antequam maturescunt? Cur otio & voluptatibus ante tempus vacatis? Vacate nunc contemplandæ cælesti Jerusalem, ut illic ingressi, aliquando audiatis: [a] *Vacate, & videte; quoniam suavis est Dominus.*